

Phân tích và cảm nhận về chân dung Đô-Xtôi-Ép-Xki

Dàn ý Phân tích và cảm nhận về chân dung Đô-Xtôi-Ép-Xki

I. Tìm hiểu chung

1. Tác giả

- Xtê-phan Xvai-gơ (1881 – 1942).
- Ông là một nhà văn người Áo gốc Do Thái.
- Những sợi dây đàn bằng bạc là tác phẩm thơ đầu tiên năm 1901, đánh dấu cho sự khởi đầu cho sự nghiệp văn học của ông.
- Ông là người thích đi đây đi đó cho nên cả cuộc đời ông từng đi chu du sơn thủy nhiều nơi. Và trong những chuyến đi ấy ông tham gia vào các tổ chức văn học để chống lại chiến tranh.
- Sau những năm tháng đi khắp nơi ông đến Mỹ và cho ra đời tập hồi kí thế giới ngày hôm qua rồi cùng vợ qua Bra-xin.
- Ông là một người nghệ sĩ đa tài bởi ông không đơn thuần chỉ là một nhà thơ hơn thế nữa ông còn làm thơ, viết kịch và đặc biệt thành công trong việc viết lại chân dung những nhà văn nổi tiếng như Đô-xtôi-ép- xki...

2. Tác phẩm

- Tác phẩm có tên đầy đủ là Phê-đo Mi-Khai-lovich Đô-xtoi ep-xki. Nhân vật này chính là một nhà văn người Nga cả đời thanh khiết đấu tranh vì chính nghĩa. Chính vì thế mà ông chống lại chế độ Nga hoàng nên bị kết án tử hình sau giảm còn án chung thân. Trong suốt thời gian dài ông phải sống trong cảnh nghèo đói nợ nần, bệnh tật. Cuộc sống đối ông thật là cùng cực bế tắc hay nói đúng hơn đó chính là bi kịch. Tuy nhiên cả đời ông tôn thờ một tư tưởng đó chính là tự do và dân chủ. Chính vì vậy hai yếu tố ấy luôn luôn xuất hiện trong những bài văn của ông. Tác phẩm của ông thì không chịu cảnh tù đầy như ông mà nó có sức ảnh hưởng rất lớn đến văn xuôi hiện đại thế kỉ XX. Cảm phục trước một bậc tiền bối cha ông chỉ là một nhà văn cầm bút nhưng lại biết cầm bút để đánh vào những thói nát của xã hội nhà văn Xvai-gơ đã dành ngòi bút của mình để viết về ông.
- Thể loại: thuộc thể loại chân dung văn học, tác giả xen kẽ những điều có thật về cuộc đời của nhà văn với những đánh giá suy nghĩ của mình. Tác giả không ngại bộc lộ cảm xúc của mình khi vẽ lên chân dung nhà văn lớn ấy. Có nghĩa là bài văn này mang đậm cảm xúc chủ quan của tác giả.

- Chân dung văn học là một thể loại đứng giữa tiểu sử-tiểu thuyết-phê bình văn học.

- Bố cục: 3 đoạn

+ Đoạn 1: từ đầu đến hàng thế kỉ dấn vạt: Đoạn nói lên nỗi khổ về vật chất và tinh thần cùng sự vượt lên của nhà văn.

+ Đoạn 2: tiếp đến người bị hành khổ này: Đoạn văn nói lên vinh quang và cay đắng trong cuộc đời nhà văn nổi tiếng.

+ Đoạn 3: còn lại: cái chết của ông và sự thương xót yêu mến, khâm phục của nhân dân dành cho ông, tác dụng to lớn tỏa ra từ cuộc đời và văn chương của ông đối với nước Nga.

II. Tìm hiểu chi tiết

1. Cuộc đời đầy đau khổ của một nhà văn nổi tiếng Đô-xtoi-ep-xki

- Hai thời điểm quan trọng được gọi là đối lập trong cuộc sống của Đô-xtoi-ep-xki:

+ Thời điểm thứ nhất: kiếp sống của một kẻ lưu vong, sống động với cảnh tượng bần cùng: tờ sét cuối cùng, hiệu cầm đồ, phòng làm việc, cơn động kinh, tiền nợ.

- Có thể nói đó chính là thời gian khổ cực nhất của nhà văn. Cảnh tượng thiếu thốn về vật chất để trở thành một kẻ sống lưu vong. Tất cả nợ nần đổ ập hết lên đầu nhà văn.

+ Thời điểm thứ hai: đó là khi ông trở về Tổ Quốc trong tiếng hò reo của mọi người. Đó là “một giây hạnh phúc tuyệt đỉnh” cuối cùng của cuộc đời ông. Và sau khi đã hoàn thành sứ mệnh của mình nhà văn trút hơi thở cuối cùng.

- Những nét mâu thuẫn trong chính con người nhà văn và sự vượt lên của nhà văn.

+ Những tình cảm mãnh liệt trong cơ thể yếu đuối: ở đây là mâu thuẫn giữa con người ông và hoàn cảnh. Ông có một cơ thể yếu đuối song cái tình cảm trong ông lại bao la dạt dào không giới hạn. Cơ thể thì yếu đuối mang cơn bệnh thần kinh nhưng trái tim ấy phải tìm đến những cơ hội thấp hèn, bị giày vò vì hoàn cảnh.

+ Số phận vùi dập thiên tài nhưng thiên tài lại tự cứu văn bản thân bằng lao động. Thế nhưng tinh thần thép ấy đạt đến vinh quang vẫn không thể thoát khỏi

đau khổ. Tuy nhiên ta cũng phải ghi nhận một điều rằng nhà văn quả là một người có ý chí.

+ Không những thế ông còn bị lưu đày rồi trở thành xứ giả của xứ sở mình. con người đầy mâu thuẫn và cô đơn mang lại cho đất nước một sự hòa giải và kiềm chế một lần.

2. Nghệ thuật khắc họa chân dung nhà văn

- Nghệ thuật tương phản: những khó khăn gian khổ tương phản đối lập với những khát khao và tình thương trong con người nhà văn. Hai cái đó mâu thuẫn tương phản nhau để làm rõ một con người. Đó là một nhà văn có một trái tim vĩ đại vượt qua mọi hoàn cảnh trông gai.

- Nghệ thuật ẩn dụ, so sánh: Xvai-Gơ tập trung vào khắc họa chân dung của nhà văn lớn qua sứ mệnh và vai trò. Nhà văn Đô-xtôi-ép-xki được mô tả từ một người khốn khổ bị chà đạp thành một người tiên thánh siêu phàm.

III. Tổng kết

- Bài viết này đã góp phần làm cho ta thấy được giá trị của thơ ca lớn như thế nào. Đồng thời cũng thấy được sự tài hoa trong lập luận của nhà thơ Nguyễn Đình Thi. Xvai-gơ đã tập trung miêu tả một nhà văn lớn bằng những gì cao cả nhất. hoàn cảnh càng phũ phàng bao nhiêu thì con người càng tỏa sáng bấy nhiêu.

Văn mẫu lớp 12: Phân tích và cảm nhận về chân dung Đô-Xtôi- Ép-Xki

Xvai-gơ (1881-1942) là nhà văn Áo, rất nổi tiếng với những phác thảo chân dung các nhà văn bậc thầy của thế giới như Ban-dắc, Tôn-xtôi, Đô-xtôi-ép-xki, Xtăng-đan, Đích-ken, v.v...

Mỗi bức chân dung văn học của ông để lại óng ánh sắc màu với bao họa tiết mang vẻ đẹp nhân văn kì diệu. "Đô-xtôi-ép-xki" là một bức chân dung văn học mang vẻ đẹp nhân văn kì diệu đó, mà màu thời gian không thể phủ mờ.

Năm Đô-xtôi-ép-xki bước sang thế giới bên kia (1821-1881) thì cũng là năm Xvai-gơ cất tiếng chào đời (1881-1942), thế nhưng khi đọc Xvai-gơ, ta cứ ngỡ hai nhà văn này đang đồng hành, đang lầm lũi trên những nẻo đường từ Anh sang Pháp, từ Ý sang Đức, rồi trở về Pê-téc-bua nước Nga.... Cả hai đã và đang "sống giữa giống người chấy rận trước khi vươn lên ánh sáng rực rỡ của niềm vinh quang đời đời".

Xvai-gơ đã dùng những lời tốt đẹp nhất, những gam màu đậm nhất, những đường nét sắc sảo nhất khi phác họa chân dung Đô-xtôi-ép-xki.

Như nhiều độc giả đã biết, Đô-xtôi-ép-xki đã cùng vợ trốn sang Đức, Pháp, Anh, Ý..., sống "leo lét" trong một thế giới xa lạ. Sống trong bần cùng cơ cực, lúc thì đứng chực, "đứng chờ" ở cửa tò vò ngân hàng, "ngày lại ngày và với một giọng nói cảm động ông hỏi xem từ nước Nga tờ séc của ông cuối cùng đã đến chưa"...một trăm rúp. cái món tiền nhỏ nhoi bán bản thảo, mà ông đã "bao nhiêu lần quỳ gối trước những người xa lạ và thấp hèn". Nhiều nhà xuất bản vụ lợi đã lừa ông; các nhân viên ngân hàng thì chế nhạo ông là "lão điên nghèo". Để có tiền đánh một cái điện về Xanh Pê-téc-bua, ông phải đến hiệu cầm đồ để cầm cố "cái quần đùi cuối cùng". Còn trong thư từ của ông gửi đi, người ta tìm thấy "một tiếng kêu tuyệt vọng xé ruột".

Sự khốn cùng và hoạn nạn có lúc đã dồn Đô-xtôi-ép-xki đến bên bờ vực thẳm của địa ngục. Ông trần lưng ra, vắt óc ra làm việc suốt đêm khi vợ rên rỉ trong cơn đau đẻ, khi con động kinh "chộp họng ông"; chủ nhà không được trả tiền đe dọa gọi cảnh sát; bà đỡ đòi tiền nợ... "Hoạ vô đơn chí", đứa con gái sinh ra chỉ được vài ngày thì qua đời, Đô-xtôi-ép-xki gần như phát điên lên.

Xvai-gơ chỉ chấm phá một vài nét mà làm nổi bật lên một màn đen u ám cứ cuộn tròn lấy, bám riết lấy chân dung Đô-xtôi-ép-xki, làm cho người xem, người đọc cảm thấy tức thời, nước mắt cứ trào ra. Xvai-gơ đã khéo léo chọn chi tiết điển hình để "điểm nhãn" bức chân dung nhà văn Nga mà ông đang phác hoạ.

Hô-ra-xơ xa xưa đã nói: "Sự khốn khó có tác dụng khơi năng mà trong hoàn cảnh giàu sang nó đã ngủ yên". Đô-xtôi-ép-xki đã không gục ngã trước mọi éo le và sự khốn cùng; chính trong bóng đêm cuộc đời, tài năng ông đã thấp sáng, "đã tạo hình cho tất cả thế giới tinh thần của chúng ta" với bao kiệt tác văn chương tác phẩm đồ sộ của thế kỉ XIX", chỉ nhắc lại tên, bao thế hệ độc giả gần xa trên trái đất đã cúi đầu ngưỡng mộ: Tội ác và trừng phạt, lũ người quỷ ám, con bạc.... Văn nghiệp của Đô-xtôi-ép-xki gồm 30 tác phẩm "chồng cao quá đầu người".

Xvai-gơ đã viết nên những dòng văn cô đọng, chất triết lí toả sáng một tâm hồn thơ: "Lao động là sự giải thoát và là nỗi thống khổ của ông; nhờ nó mà ông sống trong Tổ quốc mình". Kẻ li hương nghèo khổ, nguồn vui duy nhất là sáng tạo, sáng tạo không ngừng, sáng tạo là hạnh phúc: "Đó là rượu ngọt làm ông ngây ngất; đó là niềm hoan lạc lớn nhất của ông" khi mỗi trang văn, mỗi tác phẩm ra đời.

Xvai-gơ đã thấu hiểu tâm trạng đầy bi kịch của Đô-xtôi-ép-xki

Đô-xtôi-ép-xki yêu Tổ quốc, ông nhớ nước Nga, ông muốn trở về nhưng chưa thể trở về. "Cái cốc của trại giam" năm xưa vẫn ám ảnh ông: bị án tử hình, rồi hơn mười năm lưu đày khổ sai (1848 – 1959) trong đọa đày đói rét.

Năm mươi tuổi rồi, nơi xa xứ, Đô-xtôi-ép-xki "vẫn là người không tên, kẻ bị đọa đày", vẫn phải "tiếp tục sống giữa giống người chấy rận trước khi vươn lên ánh sáng của niềm vinh quang đời đời". Phải có một nghị lực phi thường, ông mới vượt qua được, dù có lúc "những thiếu thốn đã uốn còng lưng ông", dù nhiều năm tháng "những quả chùy của bệnh tật càn giáng thường xuyên hơn xuống cân não ông". Đúng Đô-xtôi-ép-xki là một người không lồ trong bể khổ: "Năm mươi tuổi, nhưng ông đã chịu hàng thế kỉ dằn vặt".

Phần tiếp theo, bức chân dung của Đô-xtôi-ép-xki được Xvai-gơ vẽ bằng gam màu sáng trong. Năm mươi hai tuổi, Đô-xtôi-ép-xki "được quyền trở về Tổ quốc". Cũng như Gióp, con người đức hạnh trong Kinh thánh, Chúa Trời đã "ban phước lành" cho ông, "sứ mệnh phán bảo thế là kết thúc". Trở về Xanh Pê-téc-bua, ông trở thành "sứ giả của xứ sở mình". Và khi "Nhật kí của một nhà văn", tiểu thuyết "Anh em nhà Ka-ra-ma-dốp", kiệt tác văn chương của ông chào đời, thì Tuốc-ghê-nhép, Tôn-xtoi "bị lu mờ", cả nước Nga "đổ đôn mắt vào ông".

Qua cơn bão cực tạt sẽ đến ngày thái lai, Đô-xtôi-ép-xki cũng vậy, "sau tất cả những thử thách ông đã chịu, một giây hạnh phúc tuyệt đỉnh đã được ban cho ông"; đúng như vậy, ông càng thấm thía cái lẽ đời "hạt đã gieo xuống, mùa gặt sẽ vô tận". Xvai-gơ đã dùng hình ảnh "Đức Chúa Trời ném cho ông một tia chớp" đưa Đô-xtôi-ép-xki "vào cõi vĩnh hằng". Thật không có cách nói nào hay hơn, ý vị hơn.

Tác giả nhắc lại cái giây phút hạnh phúc nhất, vinh quang nhất trong lễ kỉ niệm ngày sinh của Pu-skin, Đô-xtôi-ép-xki "trong niềm ngây ngất của quý dữ, ông vùng lời như sấm sét", ông báo trước "sứ mệnh thiêng liêng" của sự tổng hoà giải của nước Nga. Lời phát biểu của ông đã làm cho căn phòng "rung lên trong bùng nổ của hoan hỉ" đám đông cử tọa "quỳ xuống", các bà "hôn bàn tay ông" một sinh viên "ngất xỉu dưới chân ông",... Đó là giây phút hạnh phúc nhất của Đô-xtôi-ép-xki: "một vòng hào quang chói lọi bao quanh cái đầu của người bị hành khổ này".

Phần cuối bài viết, Xvai-gơ đã nói về đám tang của tác giả "Tội ác và trừng phạt", đó là ngày 10 tháng 2 năm 1881, "khi quả đã được cứu thoát, vỏ khô rụng xuống". Cả nước Nga "run rẩy lay động", "đau đớn căm lạng tiếc thương"; "một làn sóng yêu thương cuồng nhiệt dâng lên từ mọi nơi của thành phố ngàn tháp chuông". Phố Thợ Rèn nơi quản lĩnh cữu Đô-xtôi-ép-xki "đen nghịt người" cái giường ông nằm nghỉ "đầy hoa", đám đông người "siết chặt" quan tài ông. "Giấc mơ thiêng liêng" của Đô-xtôi-ép-xki được thực hiện. Qua đám tang ông, những người Nga đã biểu thị sự đoàn kết, và họ đã "truyền sinh khí vào tác phẩm ông". Cả một rừng cò và đông đảo các tầng lớp nhân dân Nga, các vị vương tôn trẻ, các giáp trưởng, công nhân, sinh viên, sĩ quan, người hầu và người hành khất đi bên nhau khóc người quá cố rất thân thiết đối với họ, tất cả đều "đoàn kết lại trong một lời nguyện yêu thương và cảm phục".

Cũng như Bét-thô-ven, Đô-xtôi-ép-xki qua đời "giữa đông bão", làm dậy lên "tiếng sấm của sự nổi dậy rền vang", toàn nước Nga "bị kích động dữ dội", và khắp đất nước "những tia chớp báo thù rạch dọc ngang"... báo hiệu một thời kì bão táp sôi sục diễn ra.

Với một lối viết trang trọng và sắc sảo, ngưỡng mộ và tiếc thương, Xvai-gơ đã phác họa chân dung Đô-xtôi-ép-xki tuyệt đẹp, tưởng như ông đã dựng lên một bức tượng đồng kì vĩ, đã đưa nhà văn Nga lỗi lạc này vào cõi vĩnh hằng vinh quang.

Nghị lực phi thường, tài năng lỗi lạc đã tạo nên tầm vóc vĩ đại của văn hào Đô-xtôi-ép-xki. Con người của ông, văn chương của ông mãi mãi là nguồn sáng nhân văn vô tận. Ngôi sao của Thành phố ngàn tháp chuông ngày càng lung linh toả sáng.